

Panorama Karaševa

Godina: XXXI Broj: 221. Siječanj 2024. / Anul: XXXI Nr.: 221 Ianuarie 2024



DVOJEZIČNO GLASILO HRVATA U RUMUNJSKOJ
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A CROAȚILOR DIN ROMÂNIA



STR. / PAG. 5-6

BOŽIĆNA PREDSTAVA



STR. / PAG. 6-7

DAN NACIONALNE KULTURE

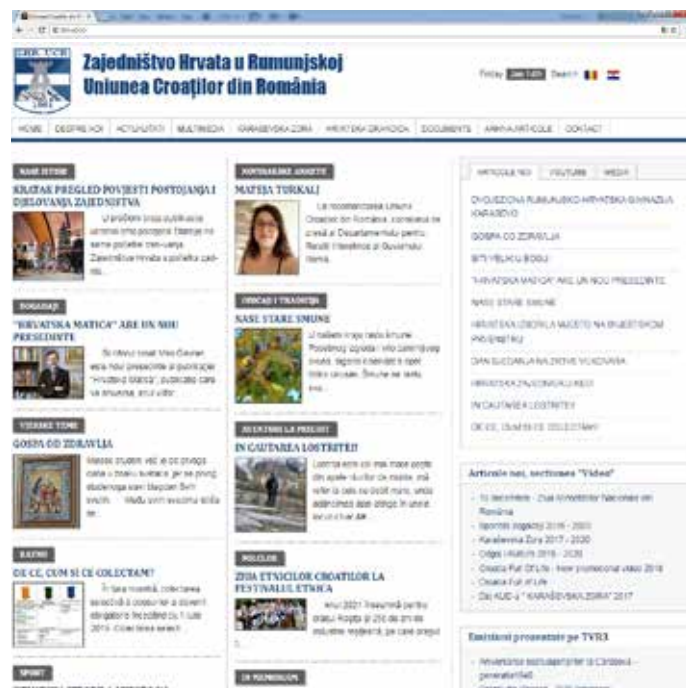


STR. / PAG. 8

GODINA U BROJKAMA



VRIJEDNA DONACIJA KNJIGA OD STRANE
UČENIČKIH ZADRUGA ZAGREBAČKE ŽUPANIJE



www.zhr-ucr.ro

Mjesečno izdanje Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj / Editie lunară a Uniunii Croaților din România

Godina / Anul XXXI
Broj / Numărul 221

Nakladnik / Editor
Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj /
Uniunea Croaților din România

Za nakladnika / Pentru editor
Giureci-Slobodan Ghera

ISSN KOD / COD ISSN 1841-9925

Glavni urednik / Redactor șef
Ivan Dobra

Urednici / Redactori
Lina Stroescu

Vanjski suradnici / Colaboratori
Maria Lațchici; Diana Catici;
Pr. Davor Lucacela; Petru Miloș

Tehnoredaktor / Tehnoredactor
Zlatko Nikola Ursul



Adresa:

Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj
Uniunea Croaților din România
327065 Carașova 22, jud. Caraș-Severin, România
Telefon: 0040-255-232255

Fax: 0040-255-232146

E-mail: zhrucr@gmail.com; hg.redactia@zhr-ucr.ro

Web: www.zhr-ucr.ro



Hrvatska Grančica

U OVOM BROJU DONOSIMO / ÎN ACEST NUMĂR:

VRIJEDNA DONACIJA KNJIGA	STR. 3
BOŽIĆNA PREDSTAVA U KARAŠEVU	STR. 4-5
DAN NACIONALNE KULTURE	STR. 6
ZIUA CULTURII NAȚIONALE SĂRBĂTORITĂ	
DE ELEVII CROAȚI	STR. 7
GODINA U BROJKAMA	STR. 8
PRIZNANJA ZA RAZVOJ ŽUPANIJSKOG	
NOGOMETA	STR. 9
ŠTO MOŽEMO NAUČITI OD MIHAIA EMINESCUI?	STR. 10
ANUL LUI MARKO MARULIĆ	STR. 11
IMA LI TRADICIJA SMISLA?	STR. 12
KRIZE, MUKE I PRIJATELJI	STR. 13
PERIOADA DE PROHIBIȚIE	STR. 14
ZIMA KROZ DJEČJE OČI	STR. 15



Svakog petka s početkom od 19:15, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Ričice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!



Emisije na hrvatskom jeziku pokušavaju obuhvatiti ono što je značajno u povijesti i životu hrvatske manjine na rumunjskom prostoru, naše tradicije, običaje i najvažnije događaje iz karaševske zajednice. Gledajte nas!

ZIMA KROZ DJEČJE OČI

Nakon dugog i vrijednog čekanja, napokon nam je stigla zima s cijelom svojom snagom i ljepotom.



I ako smo već dugo čekali da snijeg prekrije svojim bijelim, ledenim pahuljicama okolinu i obraduje nas, njega baš i nije bilo. No, naše se čekanje isplatilo, tako da se sada možemo zajedno radovati i diviti ledenoj bajci oko nas.

Stojim i gledam kroz svoj prozor kako je sve prekriveno bijelim pokrivačem, pa se sjećam dragih uspomena. Sjećam se koliko je radosti i izbudljivosti bilo u mom srcu, dok sam još bila malena, kada sam samo ugledala da se prve sniježne pahuljice spuštaju na zemlju, prekrivajući je. Bila je to neopisiva radost, nešto što svi osjetimo dok smo djeca i nemamo ikakve druge brige.

Baš nam je bilo lijepo i zabavno dok smo bili maleni. Znali smo samo jedno: ako vani ima snijega, to znači da i mi moramo bit vani. Pa tako smo uvijek provodili dane, od jutra do mraka, igrajući se sa svojim prijateljima. Dok sam još bila vrlo male, išla sam vani sa svojim roditeljima, pa su oni najčešće, mene i mog starijeg brata, teglili na sani po sokaku. Isto tako voljeli smo da pravimo velikog, velikog Snješka u našem dvorištu, pa smo uvijek bili tužni kada se on topio polako. Kad sam već malo porasla i naučila da krmim sana, često sam sa svojim prijateljima i susjedima išla do obližnjih brežuljaka (breška), gdje smo se po cijele dane spuščali na sani i bili se grudami snega. Zatim, na-

kon još kojih godina, išla sam s prijateljima da se spuščamo na sani na Viktorinu, a zatim gore kod Kalvarije i na Kajć.

Sjećam se da je kod Kalvarije uvijek bilo najviše djece, pa nam je tamo uvijek bilo najzabavnije. Svaki je od nas imao inaka sana: neki po velika, neki po mala, neki po zamašna, neki po laka, a bilo je i puta kada smo se spuščali na punji ili vreći. Često smo znali, kada smo bili mnogo, da svežemo sva sana jena za druga, pa tako napravili jednu kolonu i zajedno se tako spuštali. Uvijek kad smo to radili, neki se od nas znao povrijediti ili neka sana polomila, ali nismo marili za to, te nastavili da se smijemo i družimo. Tu možem dodati da smo se često znali grudati i valjati po snegu.

Sjećam se još, kako sam čitavo svakog puta znala kući dolaziti mokra i smrznuta, pa me mama svađala, a majka stara branila i povedala će la da mi pojavi ona kako da se ogrejem: da metnem noge u relnu kod špojera.

Sada kad sam već odrasla, shvatila sam da zima i snijeg imaju i svoje loše strane: mora da se počisti i pomete sneg, da se čuva da nešto ne zamrzne, da se kuri itd. Upravo zato, kako bi mogli uživati u zimskim danima i radovati se magiji koju nam zima pruža, gledamo je kroz dječje oči.

Diana Catici

PERIOADA DE PROHIBIȚIE

Perioada de prohibiție sau, mai bine zis, o perioadă a anului în care peștii au o liniște deplină din partea pescarilor sportivi.

Nu sunt sigur dacă în toate colțurile lumii este așa, dar cel puțin asta se întâmplă în asociația în care sunt și eu membru activ, aici, în Austria. Din data de 1 ianuarie și până în data de 15 martie, nimeni din grupa noastră nu are dreptul la pescuit, iar toți membrii asociației respectă cu sfințenie această hotărâre.

După mijlocul lunii martie pescuitul este din nou permis la aproape toate speciile de pește care populează bazinul acvatic al asociației noastre, mai puțin pentru specia loștriței și a păstrăvului lipan, aceștia din urmă rămânând în continuare în perioada de prohibiție.

Pe lângă râul Mur, în care pescuim la peștii răpitori, mai avem la dispoziție și două bălți extrem de frumoase din toate punctele de vedere. Sunt pline cu pești pașnici, precum crapul, crapul fitofag, carasul, amurul, amurul negru, roșioară și lin, pești care, în această perioadă a anului, își reiau activitatea de hrănire foarte intensiv. Bineînțeles, și pe râu se întâmplă același lucru, după o perioadă rece a anului în care temperaturile minime ajung cu mult sub 0 grade Celsius, aceștia caută să se hrănească cu aproape orice le iese în fața, mai ales păstrăvul curcubeu și cel indigen. Ce-i drept, nu cu aceeași agresivitate precum în anotimpul verii și al toamnei.

Din când în când mai am norocul de-a prinde câte un clean mai mare prin bălțile astea, nu foarte des, ce-i drept, dar destul cât să-mi amintesc de anii copilăriei petrecuți pe malul celui mai minunat râu din lume, Carașul, unde am întreprins primele ieșiri la pescuit de la o vârstă foarte fragedă. Aventuri cu peripeții care mai de care, plăcute și mai puțin plăcute, dar, majoritatea, amintiri vii pe care și acum, e suficient să închid ochii, le retrăiesc cu mari emoții și cu multă pasiune.

Aici, în Austria, în zonele unde pescuiesc cel mai des, cleanul nu este foarte numeros, la fel și scobarul, deoarece predomină răpitorii de top precum păstrăvul și loștrița, cea din urmă hrănindu-se cu orice fel de pește, la fel cum se hrănesc și păstrăvii mari, iar când zic mari, mă refer la exemplare care depășesc pragul de 5,6 kilograme. De loștriță nu mai pomenesc nimic, eu personal am câteva de 10 kilograme în congelator, iar trofeul suprem a fost

o loștriță de 20 kilograme. Astfel că peștii pașnici precum cleanul și scobarul nu prea au șanse foarte mari să se înmulțească, specia lor este sortită să stagneze sau să se reducă.

Cleanul este peștele care mănâncă cu cea mai mare plăcere icrele păstrăvului, fiind dușmanul numărul unu al acestuia, astfel că șansele de supraviețuire ale păstrăvului în zonele populate de clean devin minime.



Combaterea cormoranilor în perioada de prohibiție la noi în zonă este una destul de delicată, mai ales când apa râului scade la cote maxime. Însă avem destui vânători la noi în grupă care își fac treaba foarte serios atunci când este cazul. Și eu am participat la astfel de acțiuni, de mai multe ori, însă numai ca însoțitor.

Aici, în Austria, disciplina la pescuit este literă de lege, mai ales în perioada de odihnă a peștilor. În această perioadă nici de mâncare nu ai voie să le duci pentru a nu induce panică între specii. În această perioadă a anului, cea a prohibiției, neavând a face ceva mai util în timpul liber, aleg să mă uit la emisiuni cu specific pescăresc, mai citesc câte o revistă sau o carte de specialitate și mai verific ustensilele să văd ca nu cumva să-mi lipsească ceva la redeschiderea sezonului. Cam aceasta este preocuparea unui pescar sportiv în această perioadă, una foarte grea pentru mine.

Petru Miloș

VRIJEDNA DONACIJA KNJIGA

Hrvatska udruga učeničkih zadruga Zagrebačke županije donirala je Dvojezičnoj rumunjsko-hrvatskoj gimnaziji u Karaševu znatan broj iznimno vrijednih knjiga i školskih rekvizita.

Prof. Darinka Balen, djelatnica Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu Zagrebačke županije, ujedno i tajnica tamošnje podružnice Hrvatske udruge učeničkih zadruga, na čelu jake delegacije iz R. Hrvatske, posjetila je pri kraju prošle godine, u lijepim predbožićnim danima, najveće mjesto Hrvata u Rumunjskoj, Karaševu. Uz prof. Balen, u delegaciji iz Hrvatske bili su ugledni profesori iz Zagrebačke županije Branko Goleš, Jure Misković, Robert Mundera i Mara Mamuza. Gosti iz Hrvatske su se u zgradi Zajedništva sastali i održali ugodne i konstruktivne razgovore s predsjednikom Zajedništva Hrvata Slobodanom Gerom



i s pojedinim članovima rukovodstva organizacije o oblicima daljnje suradnje, a zatim su posjetili mjesnu Dvojezičnu rumunjsko-hrvatsku gimnaziju gdje su im učenici u karaševskoj narodnoj nošnji priredili kratke umjetničke programe s božićnom tematikom.

Bio je to već drugi posjet gđe. Balen našem mjestu u prošloj godini, nakon što je pri kraju svibnja i početkom lipnja 2023. godine bila gost Zajedništva Hrvata kao voditeljica poveće grupa učenika iz Zagrebačke županije koja je zajedno sa svojim nastavnicima razmjenjivala iskustava s učenicima Dvojezične gimnazije iz Karaševa putem svakodnevnih radionica raznih tematika te zajedničkim aktivnostima i lijepim druženjima.

Na zajedničkom sastanku u zgradi Dvojezične gimnazije koji je održan 18. prosinca, upravo kada se u Rumunjskoj slavi Dan nacionalnih manjina, upućen je poziv profesorima i učenicima gimnazije da posjete Hrvatsku i budu gosti Osnovne škole Rugvica iz Dugog Sela. Tamo bi se



organizirale izvanastavne aktivnosti gdje bi djeca putem različitih programa razvijali svoje vještine, umijeća, gdje bi od ničega napravili jedan proizvod koji ima tržište, ima svoju vrijednost i svoju cijenu.

„Hoću vam se posebno zahvaliti za gostoprimstvo koje ste nam pružili kad smo bili prošli puta u Karaševu, stvarno smo se osjećali kao doma. Bilo nas je jako puno i znam da smo bili izuzetno zahtjevan projekt za vašu malu zajednicu i za ljude iz Zajedništva Hrvata koji su odradili lavovski posao na tome. Hvala vam od srca, nadam se i vjerujem da ćemo preko Osnovne škole Rugvica iz Dugog Sela i vaše škole dogovoriti daljnju suradnju u koju će se i zajednica uključiti i da ćemo vam na neki način moći to gostoprimstvo vratiti. Izuzetno cijenimo što vi ovdje u relativno maloj sredine radite toliko puno da održite hrvatsku riječ, kulturu, običaje, da djeca to ne zaborave. Bila bi velika šteta kad djeca ne bi znala ot-



kud dolaze, gdje žive i kamo idu u svojoj budućnosti. Hvala vam puno na tome što radite jer ja uvijek govorim da mi koji živimo u Hrvatskoj, hrvatstvo uzimamo zdravo za gotovo i zadivljeni smo kad vidimo koliko truda ulagete da to i kod vas bude tako“, naglasila je prof. Balen na sastanku u Dvojezičnoj gimnaziji.

Ivan Dobra

BOŽIĆNA PREDSTAVA U KARAŠEVU

U petak 22. prosinca s početkom od 17.30 sati održana je na otvorenoj sceni Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj božićna priredba pod nazivom Radosno pjevajmo, Isus Krist se rodio. S lijepo dekorirane scene iz centra Karaševa program je predstavila Lina Tinkul, a prije samog početka programa, brojnoj publici se je s nekoliko prigodnih riječi obratio predsjednik Zajedništva Hrvata Slobodan Gera

Mnogobrojni gledatelji okupljeni ispred otvorene scene su imali privilegiju za vrijeme dvosatne kulturne manifestacije slušati talentirane zborove i strastvene umjetnike, koji su im svojom glazbom dočarali čari božićne tradicije. Glavni protagonis-

Usljedio je nastup prve skupine koledara, odnosno dječji zbor učenika Dvojezično Rumunjsko-Hrvatske Gimnazije, pripremljeni od učiteljice Filke Ane i Aide Borcescu te odgojiteljice Ghere Sabine, a u nastavku svoj program su nam predstavili koledari "Kreativnih radionica" ZHR-a, pod vodstvom prof. Marije Vlasici i prof. Ionela Bonțua. Božićne pjesme i kolede, koje zauzimaju posebno mjesto u karaševskim božićnim običajima su nam otpjevali skupina koledara Osnovne škole Lupak, predvođeni svojim nastavnicima na čelu s direktoricom tamošnje škole Zuzom Mioarom, a nakon njih je nastupila skupina koledara iz škola karaševske zajednice pod vodstvom prof. Milana Todora.



ti božićne priredbe su bili i učenici iz karaševskih škola i nekih ričičkih škola koji su sa osmijehom na licu, radošću u srcu i mirom u duši izveli božićne pjesme i prigodne kolede koje zauzimaju posebno mjesto u karaševskim božićnim običajima. Svi ovi navedeni protagonisti, kao i čuveni teatar DA, koji je održao spektakl za djecu pod nazivom "Priča Djeda Božićnjaka", ispunili su predbožićnu večer smijehom, ljubavlju i onom posebnom čarolijom koja prati ovaj posebni blagdan.

Program je otvorio Ghera Luka Kristijan, koji je sa svojim lijepim dječjim glasom i slatkim zvukom gitare odsvirao neke od najpoznatijih i nama omiljenih božićnih pjesama, a zatim je mladi saksofonist Daniel Vataav odsvirao božićne pjesme pod vodstvom profesora Cristia Moisea.

U nastavku, na sceni nam se pridružio dječji zbor učenika iz susjedne nam Ričice Amiciția, kojega koordinira profesorica Adriana Ponoran. Ovaj zbor je bio sačinjen od mladih učenika iz dvije ričičke škole, a riječ je o učenicima Gimnazijalne škole broj 7, pod vodstvom učiteljice Cristine Ardeleanu, te o učenicima iz Nacionalnog kolegija Diaconovici-Tietz, pod vodstvom učiteljice Ramone Berar i učiteljice Ivonne Christa Demenyi. Svojom predivnom glazbom je nas počastila i profesorica Haidău Denisa, koja je otpjevala nekoliko prigodnih božićnih pjesama, a na samome kraju, na radost naših mališana, teatar DA održao je spektakl za djecu pod nazivom "Priča Djeda Božićnjaka".

Sve u svemu, lijepa Božićna priča s otvorene scene u Karaševu prenijela je svima poruku mira,

KRIZE, MUKE I PRIJATELJI

Vrlo često nam se događa da se nađemo u situaciji koja nam se čini bezizlazna.

Izgleda nam da se mrklina spustila, da nam je zamračila smisao življenja. To se svakome događa. I to je normalno. Ali je vrlo različito gledanje na to tamno vrijeme, na beznađe.

Biblija registrira takvo jedno stanje u 'Obećanoj zemlji'. I tamo je zavladała 'mrklina', a oni se nadali da će trajno biti svjetlost i čudesni plodovi. Izgubili su horizont kojeg su vidjeli idući kroz tamu i 'pustinju'. Ovaj slučaj Izraelaca je model za cijelo čovječanstvo. Za svakoga čovjeka.

Skoro bi se moglo reći da je to normalno ljudsko stanje iako je vrlo teško i bolno. Zato se nameće pitanje kako i na koji način izaći iz tog kriznog stanja? Mi očito ne možemo promijeniti svijet niti zbivanja. Što nam ostaje kao mogućnost? Potrebno je da nađemo način i kuražu da promijenimo sami sebe. Religiozno rečeno to znači potrebno nam je obraćenje. Potrebno nam je novo svjetlo kojim ćemo gledati na sebe i svijet.

Ima nešto danas također slično onome što se dogodilo u njihovoj povijesti. Nastala je velika komunikacija - jedno kraljevstvo, a s druge strane velika podijeljenost. Jedni su druge držali nečistima, jedni su druge u ime iste vjere isključivali i proklinjali. Kao da je to konstantno prisutno u ljudskom rodu. Neke stvari se trajno ponavljaju od Adama do današnjeg čovjeka. "Ništa nova pod kapom nebeskom"

Izgleda da ljudi do dana današnjega nisu svjesni čovjeka i njegove veličine i dubine. Nismo svjesni čovjeka u sebi, a osobito u drugome.

Radi toga se i ne rađa novi čovjek. A bez rađanja novog čovjeka nema ni novog vremena. Isus nas upozorava da Boga prepoznamo "među nama i u nama". Tada se počinje doživljavati osmišljeni život. Puni život je tek onda kad u sebi ima božanske komponente. Tko je taj koji će nam unijeti više svjetla u život? Sigurno ima takvih osoba. One su među nama. Mi često nemamo povjerenja u njih nego čekamo neko rješenje negdje iz daljine.

Problem je da se nikada ne prihvaća pro-roka. Pa se nikada i ne susretne ni svjetlost. Ipak Mesiju se otkriva u bližnjemu, među svojim, ili ga se uopće ne upozna. Mi također imamo kompleks pred samim sobom. Sve nam je strano dobro i vrijedno, i sve domaće slabo i bezvrijedno. I da je to opća pojava vidi se iz toga što jednako tako misle

intelektualci (na svojem planu) kao i radnici.

Onoga koga mi čekamo on je već među nama. Među nama su osobe koje nam mogu unijeti svjetla u život. Među nama su osobe koje mogu svojom plemenitošću i ljubavlju rastjerati tamu nad nama i u nama.

Važno je biti siguran da nikada nisi sam. Bog je uvijek u nama i među nama. To je temeljna sigurnost: "Kraljevstvo Božje je među vama i u vama"! Nemojmo misliti da je samo danas vrijeme kad se misli da je pritisnula "tama".

Tako su uvijek ljudi doživljavali sadašnje vrijeme, a kad je postalo prošlo dobilo je novo lice i izgleda ljepše. Svako prošlo vrijeme koje smo proživjeli danas nam izgleda lijepo.



Krizna vremena (vremena tame) također imaju svoj duboki smisao. Krize uvijek pročišćavaju čovjeka i ljudski rod. Tko ih nadživi, iz njih kasnije 'profitira'. Tako je sa svim krizama. U svim krizama treba sačuvati optimizam. Nema ni jedne situacije koja je bezizlazna. 'Svaka soba ima svoj prozor'. Svaka kriza ima svoj izlaz.

Svaka kriza u stvari nas mijenja. Ne mijenja se lice svijeta, ali se mijenja naša nutrina. I to je ono na što je pozvao Isus. On poziva na unutarnje preobraženje i time na otpornost prema svim zlima. Zlo nije dokinuto nego je čovjek jači i bolji.

Koliko su god nada i zanos potrebne da nas stimuliraju u hodu prema budućnosti, isto tako nas i krize 'jačaju' i konkretiziraju. Eto, čovjek je 'složen' od ta dva pola. Isusova osoba, život i nauka uvijek su budili nadu kojom se savladava svakodnevne konfliktne situacije. Svjetlo Božje je u nama. Slijedimo ga i neka nam budućnost bude svijetla i optimistična.

Dr. theol. Davor Lucacela

IMA LI TRADICIJA SMISLA?

U svakodnevnom životu riječ tradicija čuje se u različitim situacijama.

Govorimo o tradiciji nekog naroda, o tradiciji neke pokrajine, o tradiciji nekog sela, o obiteljskim tradicijama, o vjerskim tradicijama, o tradicijama na području prava, pa o gastronomskoj tradiciji neke zemlje i možemo nastaviti s navođenjem raznoraznih tradicija.

Prema Hrvatskoj enciklopediji tradicija (lat. traditio: predaja, predavanje) definirana je kao: "Iskustva i kulturne tečevine (običaji, vjerovanja, norme, vrjednote i dr.) neke zajednice prenošeni – usmeno, pismeno ili primjenom – iz naraštaja u naraštaj; predaja."

A za kršćane, kako piše u Glasu koncila: "za kršćane je tijekom povijesti, kao i danas, tradicija vrlo važna. Ona je uz Sveto pismo izvor i temelj kršćanstva. Preko usmene predaje, odnosno tradicije, kršćanstvo se razvijalo, širilo, putovalo i osnaživalo te zadobilo oblik koji se zadržao do danas."

Pojednostavljeno rečeno, tradicija je predaja ili baština, odnosno prenošenje znanja, spoznaja, vjerovanja, običaja, kulturnih vrijednosti i slično s jednoga naraštaja na sljedeći, iz jednog razdoblja u drugo razdoblje, iz jedne generacije na drugu generaciju, bilo usmenom ili pismenom predajom ili odgojem. Tradicija je dakle, karakteristična za sva ljudska društva, zajednice kroz povijest. Preko tradicije se čuvaju neki zanati, neke djelatnosti itd.

Tradicija je vezana i uz obitelji, svaka obitelj ima neke svoje tradicije. Osim što nas tradicija može poučiti važnim vrijednostima potrebnima za sretan suživot s bližnjima, ona nam govori i o našem podrijetlu. Tradicija je kao neka ladica, starinska, koja čuva sve ono što je vezano za neku obitelj. Iz te ladice saznajemo tko smo, što smo, tko su nam preci itd. A čovjek koji ne poštuje tradiciju, možemo reći da je kao da ne zna svoje podrijetlo, pomalo je izgubljen i zbunjen.

I u našim mjestima, s generacije na generaciju se prenose razna vjerovanja, običaji, znanja, vještine. S koljena na koljeno mlađe generacije uče i preuzimaju neke običaje iz prethodnih razdoblja, od svojih starih, i tako tradicija se čuva i prenosi dalje. Sve to stvara onaj osjećaj pripadnosti, poštovanje i njegovanje onoga što te čini ono što jesi i tko jesi.

Da bi mogli bolje razumjeti tradicije drugih moramo najprije poštovati i čuvati svoje tradicije. I ne, tradicija nije nešto zastarjelo, to je ponajprije duhovna vrijednost, ono što nosimo o sebi, kao što su nosili i naši djedovi i bake. I ponekad, neki prividno jednostavni običaji znaju nas podsjetiti na naše stare, na rodbinu, kao što su na primjer, sada zimi, nekadašnje sidenjke.



Tradicija nije protiv prihvaćanja novih trendova ili nečega što je modernije ili bolje. Sve ima svoje mjesto. Ali ne treba u ime nečega novoga odbaciti ono naše, starije. Jer ono novo se mijenja brzo. I ne treba, ako odemo živjeti negdje drugdje odbaciti ono staro, ne treba zaboraviti tko smo i što smo.

Obzirom da je nedavno bio Božić, za mnoge najljepši blagdan, poštovanje božićnih tradicija je ona nit, ona veza s prošlošću koja daje snagu za ići dalje, u budućnost. Običaji i tradicije naslijedili smo od naših obitelji, dijelimo ih s rodbinom i prijateljima i zajedno se njima radujemo.

Naši običaji i tradicije pomažu nam da ostanemo zdravi duhom i povezani međusobno, podsjećaju nas da imamo vlastito mjesto u svijetu, materijalno i duhovno, donose nam radost, pomažu nam na putu života i motiviraju nas.

Daju nam osjećaj kontinuiteta u stalno promjenjivom svijetu i povezuju nas s drugima, u njima često pronalazimo neku unutarnju radost i mir i radost koju nosi svaki blagdan i svako godišnje doba. Jednom riječju, smisao je tradicije čuvanje naših korijena, naše jačanje pred olujama i vjetrovima života.

Maria Lačhici

ljubavi i otvorenog srca. Osim što su imali prilike uživati u iznimno lijepo izvedenom božićnom programu i radovati se magiji božićnih svetkovina, prisutni gledatelji su za vrijeme odvijanja božićne

priredbe imali na raspolaganju brigom Zajedništva Hrvata topli čaj, toplu čokoladu, toplo vino, šećernu vunu, krafne, kokice, kolače, palačinke i druge razne delicije.



SEARĂ DE COLINDE PE SCENA UNIUNII

Vineri, 22 decembrie, începând cu ora 17.30, pe scena deschisă a Uniunii Croaților din România a avut loc un eveniment de Crăciun intitulat "Să cântăm cu bucurie, s-a născut Iisus Cristos". Programul a fost prezentat de Lina Tinkul de pe scena frumos decorată din centrul localității Carașova, iar înainte de începerea spectacolului, președintele Uniunii Croaților din România, Slobodan Ghera, s-a adresat unui public numeros cu câteva cuvinte menite să reînvie spiritul Crăciunului, menționând, printre altele, că această importantă sărbătoare a nașterii lui Isus Cristos "ne ajută să sărbătorim bucuria, dragostea și bunăvoința față de oameni".

În cadrul manifestării culturale care a durat mai bine de două ore, spectatorii au avut privilegiul de a asculta coruri talentate și artiști pasionați, care au evocat farmecele tradiției de Crăciun cu muzica și jocurile lor. Principalii protagoniști ai evenimentului organizat cu prilejul mării sărbători creștine

au fost elevii de la școlile din Carașova și unele școli din Reșița care, cu zâmbetul pe buze, bucurie în inimă și pace în suflet, au interpretat cântece de Crăciun și colinde specifice minorității croate din România. Toți protagoniștii amintiți, precum și celebrul teatru DA, care a susținut un spectacol pentru copii numit „Povestea lui Moș Crăciun”, au umplut minunata seară cu hohote de râs, dragoste și acea magie fascinantă care însoțește această sărbătoare specială.

Frumoasa poveste artistică de pe scena deschisă a localității Carașova a evocat spiritul sărbătorilor și a transmis tuturor un mesaj de pace, dragoste și voie bună. Pe lângă faptul că au avut ocazia să se bucure de magia festivităților de Crăciun, spectatorii au avut la dispoziție în cadrul evenimentului ceai cald, ciocolată caldă, vin fierbinte, vată de zahăr, gogoși și alte diverse delicatese puse la dispoziție de organizatorii evenimentului.

Ivan Dobra

DAN NACIONALNE KULTURE

Počevši od 2011. godine, Dan nacionalne kulture obilježava se svake godine, 15. siječnja, a ustanovljen je da podsjeća na dan rođenja najvećeg rumunjskog pjesnika Mihaia Eminescua.

Dan nacionalne kulture obilježen je i od polaznika radionice „Stvaralačke i odgojne radionice za djecu” koje se održavaju u sjedištu Zajedništva Hrvata, svake subote. Uz pomoć učiteljica Ane Filke i Marije Vlasić učenici su provodili aktivnosti posvećene velikom pjesniku. Aktivnosti učenika uključivale su recital pjesama iz lirike nacionalnog pjesnika i crteže na teme specifične univerzumu Eminescua.



skog jezika recitali su Eminescuove najpoznatije pjesme, razgovaralo se o pjesnikovoj ljubavi prema prirodi, o životu i djelovanju našeg velikog narodnog pjesnika, ali i o drugim kulturnim ljudima rumunjskog naroda. Učiteljsko osoblje nastojalo je Eminescua što više približiti djeci, kako kroz čitanje i recitiranje njegovih kreacija, tako i kroz razne radionice crtanja i likovne umjetnosti.

Povodom Dana nacionalne kulture, i učenici Osnovne škole Lupak i Klokotič, pod vodstvom nastavnog osoblja, izveli su aktivnosti posvećene velikom pjesniku. Učenici su bili uključeni u razne tematske aktivnosti kao što su izrada kolaža, slika, slika inspiriranih temama specifičnim za univerzumu Eminescua te recitiranje pjesama iz pjesnikove lirike.

Provođenjem ovih posebnih aktivnosti željelo se privući učenike na čitanje, njegovati ukus za lijepo, za promicanje nacionalne kulture i izvornih vri-



Eminescuovom poezijom te razgovarali o značenju 15. siječnja. Učenici od 5. do 8. razreda zajedno s učenicima Gimnazije također su sudjelovali u raznim aktivnostima posvećenim Danu nacionalne kulture. Pod vodstvom profesorica rumunj-

ANUL LUI MARKO MARULIĆ

Conform deciziei Guvernului Republicii Croația, pe tot parcursul anului 2024, țara va celebra spiritul artistic al trecutului, marcând 500 de ani de la moartea Părintelui literaturii croate - Marko Marulić.

Născut la Split la 18 august 1450, acest membru al unei familii nobile din Split a lăsat o amprentă durabilă asupra moștenirii culturale a patriei sale.

Anul Comemorării lui Marko Marulić a început la Split pe 5 ianuarie, la aniversarea a 500 de ani de la moartea scriitorului, când a fost prezentat și un program pe care numeroase instituții culturale croate, societăți și asociații de diferite expresii artistice precum și comunitatea academică plănuiesc să-l deruleze pe parcursul întregului an. În fond, anul lui Marko Marulić este o oportunitate pentru Croația și întreaga lume de a-și aminti de acest om mare și de a simți puterea creativității sale care trăiește și astăzi cu aceeași intensitate.

Marko Marulić (Marcus Marulus, 18 august 1450 - 5 ianuarie 1524) și-a scris lucrările în croată, latină și italiană. A fost poet și prozator, a compus manuale concise și culegeri de instrucțiuni pentru viața creștină practică, dezbateri moral-teologice și cultural-istorice, predici, dialoguri, povestiri, scriori, epopee, poeme și scurte poezii. A tradus din latină și italiană în croată și din croată în italiană și latină. Potrivit judecății generale, a fost cel mai important scriitor croat din secolele al XV-lea și al XVI-lea și un clasic național, dar Marko Marulić este recunoscut în același timp și în afara granițelor croate ca un reprezentant proeminent al umanismului creștin european și al epicii renaștentiste.

Una dintre cele mai semnificative lucrări ale lui Marulić este epopeea Davidijada, unde a evocat viața regelui evreu David în paisprezece cântece. În mod special se remarcă și opera Judita, prima epopee artistică a literaturii croate scrisă în limba croată. Această lucrare, care este considerată punctul zero al literaturii croate, realizează o sinteză renaștentistă a diferitelor tradiții literare. Marko Marulić a arătat cum este posibil să fii un cosmopolit în același timp - un european și un croat conștient de sine care își păstrează identitatea națională și a subliniat clar acest mesaj în lucrarea sa. Ca un cosmopolit literar, cunoscut în toată Europa, dar și metaforic „părinte al literaturii croate”, Marko Marulić scrie Judita pe o temă a Vechiului Testament, subliniind în mod explicit, pentru prima



Foto Ivo Gagaj-PIXSEL

dată în literatura croată, că opera este „compusă în versuri croate.”. Menționarea numelui național vorbește nu numai despre autoconștientizarea identității de către autor, ci și despre conștientizarea clară că scrie în limba croată.

Lucrările sale au fost adevărate bestsellere în urmă cu mai bine de 500 de ani. A fost citit, printre alții, de conducători de state și biserici, de mari scriitori și viitori sfinți. Pe de altă parte, prima utilizare a cuvântului psihologie îi este atribuită lui, părintelui literaturii croate, Marko Marulić.

Marko Marulić, producătorul de condiamente din Split, așa cum l-a numit marele poet Tin Ujević, este o uriașă comoară culturală a poporului croat. Dar el este și o măreție literară europeană recunoscută de scriitori și experți din multe națiuni. A fost deopotrivă poet, patriot și intelectual croat, care a scris o scrisoare publică papei Hadrian al VI-lea, protestând împotriva neglijenței și discordiei conducătorilor europeni în legătură cu devastarea și cucerirea Croației de către puterea otomană. Și-a respectat limba, oamenii și istoria dar, în același timp, a participat la procesele literare și spirituale ale Occidentului european, dând astfel un exemplu pentru generațiile viitoare și încurajându-le să-l urmeze pe aceleași căi. A devenit o legendă vie a națiunii sale, Părinte al literaturii croate, îmbinând în sine impulsurile climatului natal din Split, afilierea națională croată și sensibilitățile mediteraneene cu idealurile nobile ale Europei în perioada umanist-renaștentistă.

Maria Lațchici

ŠTO MOŽEMO NAUČITI OD MIHAIA EMINESCUIA?

Vjerojatno nema stanovnika u Rumunjskoj koji nije čuo za najvećeg rumunjskog pjesnika Mihaia Eminescua, rođenog kao Mihail Eminovici (15. siječnja 1850 – 15. lipnja 1889).

Pjesnik, romanopisac i novinar, Eminescu je bio i aktivan član književnog društva Junimea te je kao urednik radio za novine Timpul (Vrijeme). Eminescuove prve pjesme su obavljene kada je imao 16 godina, a sa 19 godina otišao je studirati u Beč. U svojim se pjesmama često bavio metafizičkim, mitološkim i povijesnim temama, a najznamenitije je njegovo djelo Luceafărul (Večernja zvijezda).

Mihai Eminescu pripada generaciji rumunjskih klasika 19. stoljeća. Uz njega su i dramatičar Ion Luca Caragiale i najomiljeniji rumunjski pripovjedač Ion Creangă. Međutim, Eminescu je izdignut iznad svih njih, i kao pjesnik i kao predvodnik nacionalnoga duha. Njegove su pjesme pisane u romantičarskom duhu (pisao je o neshvaćenom geniju, nesretnoj ljubavi, o smrti u prirodi, o junaštvu predaka, o postanku svijeta, ali je i oštro kritizirao tadašnje rumunjsko društvo). Eminescu je pazio na formu i usavršavao svaki stih, strogo pazio na muzikalnost pa ne čudi da svi obožavaju njegove pjesme.

Učenici koji su prošle godine sudjelovali na Državnoj olimpijadi hrvatskog jezika u Botošaniju imali su prilike posjetiti njegovu rodnu kuću u mjestu Ipotesti i mogli su vidjeti da je cijela pokrajina Moldavija u znaku velikoga pjesnika. Studirao je u Beču i Berlinu no nije završio studije i nije diplomirao. U njegovim djelima nalazimo utjecaje njemačke poezije i filozofije. Godine 1874. Eminescu se vraća u Rumunjsku i počinje živjeti i raditi u Iașiju, a tri godina kasnije seli se u Bukurešt. Sa samo 33 godine mentalno je obolio i kako je poznato, nekoliko godina kasnije preminut će zamračenog uma.

Početkom 20. stoljeća rumunjska javnost počinje otkrivati i upoznavati i Eminescuov nacionalizam, izražen kako u njegovoj poeziji tako i u njegovim političkim člancima u novinama Timpul, nacionalizam koji je razumljiv obzirom da je Eminescu živio i stvarao u vrijeme formiranja rumunjske moderne nacije.

Eminescuove pjesme prevedene su na mnoge jezike, među njima i na hrvatski. Tako je Večernja zvijezda, prijevod poeme Luceafărul, tis-

kana godine 1995. godine, dvojezično izdanje u nakladi Školskih novina iz Zagreba namijenjeno hrvatskoj dijaspori u Rumunjskoj. Izbor iz Eminescuovih pjesama, pa tako i Večernju zvijezdu, preveo je sjajni prevoditelj Mate Maras, a to je izdanje objavljeno u Matici hrvatskoj 2014. godine pod naslovom Poezii alese – Izabrane pjesme Mihaia Eminescua. Eminescuova djela nepresušan su izvor nadahnuća i tumačenja, a ono što mi, kao manjinska zajednica kojoj prijeti nestanak, možemo od njega naučiti je njegov odnos prema materinskom jeziku. Eminescu je imao poseban odnos prema svojem materinskom jeziku, rumunjskom, usavršavao ga je tako da je zahvaljujući njegovim pjesmama rumunjski jezik postigao dotad neslućenu lirsku ljepotu i formu.

Eminescu je smatrao da je jezik naš gospodar i da nas vodi kroz beskrajne labirinte stvarnosti. Svakom je pojedincu dano da se oblikuje u jeziku, svom materinjem jeziku, koji, smatra veliki pjesnik, dijete asimilira odmalena, s majčinim mlijekom. Koliko god se kasnije približili nekom drugom jeziku, koji može postati jezik na kojem će se lakše, možda i cjelovitije čovjek izražavati, taj drugi jezik nikada neće biti materinji jezik, jer je materinji jezik jedinstven, to je jezik kojim pojedinac o kojemu je riječ stvara svoju viziju o svijetu, uči dešifrirati njegove tajne, prisvaja ga, formirajući tako vlastiti svemir. Tako se može tumačiti Eminescuova izjava po kojoj je jezik naš gospodar. Bez dovoljno njegovanog jezika nezamisliva je duhovna evolucija čovjeka.

Opće je poznato da su tijekom postojanja čovječanstva mnogi narodi nestali, jer su u određenoj fazi bili prisiljeni prestati komunicirati na svom materinskom jeziku. Mi, naprotiv, imamo sve uvjete da svojim materinskim jezikom govorimo. Eminescu je imao u krvi kult materinske riječi, za kojom je cijeli život tragao, otkrivao i davao joj neugasivi sjaj, nenadmašnu zvučnost, izražajnost, harmoniju. Ugledajmo se na Eminescua i (za)volimo svoj materinski jezik, jezik koji je opstao više od pola stoljeća i kojem sada prijeti nestanak. Jer materinski se jezik voli govorenjem i prenošenjem budućim naraštajima.

Maria Lațchici

jednosti, senzibilizirati ih te razvijati komunikacijske vještine i vještine timskog rada.

Mihai Eminescu (1850-1889) bio je rumunjski romantički pjesnik i novinar koji se smatra kao najslavniji i najutjecajniji od svih rumunjskih pjesnika, kao i prvi moderni pjesnik u rumunjskoj književnosti. Prve pjesme je objavio kada je imao 16 godina, a njegova rukopisna zaostavština sastoji se od 46 tomova i oko 14.000 stranica. Djela su mu prevedena na više od 60 jezika.



ZIUA CULTURII NAȚIONALE SĂRBĂTORITĂ DE ELEVII CROAȚI

Ziua Culturii Naționale și împlinirea a 174 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu au fost marcate și de către elevii din comunitatea croată prin diverse activități.



Coordonați de doamnele educatoare, cei mici au desfășurat diverse activități creative, au audiat și au dat culoare peisajelor din poezia "Somnoroase păsărele". De asemenea, le-au fost prezentate materiale despre viața poetului, despre copilăria și anii de școală ai acestuia. Clasele I-IV (înv. Aida Borcescu și înv. Filca Ana) au desfășurat o activitate în comun. Elevii au recitat poezii din creația eminesciană, au audiat melodii pe versurile marelui poet, au rezolvat careuri de cuvinte și au colorat. Elevii de la gimnaziu împreună cu cei de la liceu au participat și ei la diverse tipuri de activități dedicate Zilei Culturii Naționale. Sub îndrumarea profesoarelor de limba română, au recitat poezii din opera eminesciană, au discutat despre viața și activitatea marelui nostru poet național, dar și despre dragostea poetului față de natură.

La rândul lor, cu prilejul Zilei Culturii Naționale, și elevii de la Școala Gimnazială Lupac și Clocotici, îndrumați de către cadrele didactice au desfășurat activități dedicate marelui poet Mi-

hai Eminescu. Elevii au fost implicați în activități tematice precum realizarea de colaje, tablouri, picturi inspirate pe teme specifice universului eminescian, dar și recitarea de poezii din lirica eminesciană. Ziua Culturii Naționale a fost marcată în avans, pe 13 ianuarie, și de participanții la „Atelierele creative și educative pentru copii”, care se desfășoară în fiecare sâmbătă la sediul Uniunii Croaților din România. Cu ajutorul cadrelor didactice Ana Filca și Maria Vlasici, micii creatori au desfășurat o serie de activități menite să aducă în prim-plan viața și opera lui Mihai Eminescu. Ei au realizat desene inspirate din poezia lui Eminescu, au vorbit despre semnificația zilei de 15 Ianuarie, au recitat și interpretat câteva din poemele marelui poet.

Lina Stroescu



GODINA U BROJKAMA

Mali broj vjenčanih, velik porast umrlih, neka su od obilježja godine iza nas prema podacima crkvenog ureda iz Karaševa, Lupaka i Klokotiča.

Općina Karaševo	Ukupno	Karaševo	Nermiđ	Jabalče
Vjenčani parovi	17	14	2	1
Rođeni	16 muško	15 muško	1 muško	
	15 žensko	11 žensko	2 žensko	2 žensko
Ukupno	31	26	3	2
Umrli	17 muško	15 muško	1 muško	1 muško
	30 žensko	25 žensko	3 žensko	2 žensko
Ukupno	47	40	4	3

U općini Karaševo, podaci pokazuju da su tijekom 2023. godine umrle 47 osobe, odnosno 9 osoba

Općina Lupak	Ukupno	Lupak	Ravnik	Klokotič	Vodnik
Vjenčani parovi	10	3	3	1	3
Rođeni	10 muško	3 muško	1 muško	4 muško	2 muško
	13 žensko	2 žensko	4 žensko	3 žensko	4 žensko
Ukupno	23	5	5	7	6
Umrli	17 muško	6 muško	3 muško	6 muško	2 muško
	16 žensko	4 žensko	5 žensko	5 žensko	2 žensko
Ukupno	33	10	8	11	4

više nego 2022. godine kada su na području općine zabilježene 38 preminule osobe. Što se tiče vjenčanja, 17 brakova je sklopljeno u općini Karaševo prošlu godinu, 14 u Karaševu, 2 u Nermiđu i 1 u Jabalču. Što se tiče novorođenih, u 2023. godini zabilježen je porast broja živorođene djece u odnosu na prethodnu godinu, to jest rođeno je 10 djece više nego u 2022. U karaševskoj župi, u 2023. godini ukupan broj rođenih bio je 31 djece, 15 djevojčice i 16 dječaka.



Ni u općini Lupak brojke nam nimalo ne idu u prilog. Tijekom prošle godine u Klokotiču, Lupaku, Ravniku i Vodniku preminule su 33 osobe, 17 muškarca i 16 žene, a rođeno je 23 djece, 10 dječaka i 13 djevojčice. Što se tiče vjenčanja, samo 10 braka je sklopljeno u općini Lupak. Tako da lani, u Lupaku, Vodniku i u Ravniku, na bračnu vjernost pred Bogom prisegnulo je po 3 para, dok je u Klokotiču crkveno vjenčani 1 par.

Prateći demografska kretanja u posljednjih godina primjećujemo kako je višak umrlih nad rođenima bio konstanta. Prema ovim podacima mi smo u permanentnom padu i nastavimo li ovim tempom budućnost hrvatske zajednice nije dobra.

Lina Stroescu

PRIZNANJA ZA RAZVOJ ŽUPANIJSKOG NOGOMETA

Najreprezentativnijim ljudima nogometa Karaš-severinske županije u 2023. godini dodijeljena su priznanja na ceremoniji održanoj 28.12.2023. godine u hotelu Rogge u Ričici.

U prijateljskoj atmosferi nagrađene su najbolje momčadi, najbolji treneri, vrhunski igrači, istaknuti suci i sponzori uključeni u razvoj nogometa u Karaš-severinu. Predsjednik Županijskog nogometnog saveza Viorel Lolea u svom je govoru zahvalio svim članovima nogometnoga saveza županije, svima prisutnima na ceremoniji nagrađivanja, a posebno svima nagrađenima jer su oni najzaslužniji za razvoj nogometa u našoj županiji.

Ono što nas kao zajednicu posebno raduje jest i činjenica da se među brojnim nagrađenima



nalaze i zaslužne osobe iz naše karaševske zajednice. Predsjednik Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj Slobodan Gera dobio je priznanje za veliku podršku i razvoj županijskog nogometa, uz kratko obrazloženje njegove uključenosti: "Trenutno je zastupnik u Rumunjskom parlamentu iz redova hrvatske nacionalne manjine u Rumunjskoj. Na nogometnoj razini nastupao je za momčadi hrvatskog

bazena, bilo da su se zvale Prolaz Karaševo, Croatia Clotoci ili Starigrad Karaševo. Kako se prva ljubav, odnosno nogomet, ne zaboravlja, Slobodan Gera odigrao je presudnu ulogu u održavanju kontinuiteta nogometa u Karaševu tijekom 2023. godine. Međutim, kako sam veli, zasluga nije samo njegova, nego je zasluga čitave karaševske nogometne zajednice". U istoj kategoriji, odnosno za podršku i razvoj županijskog nogometa, dobio je priznanje i Mihai Veca iz redova nogometne momčadi Recolta Rafnic.

Marjan Vlasici, dugogodišnji načelnik općine Lupak dobio je priznanje u kategoriji načelnika koji su podržali županijski nogomet. „Marian Vlasici, u svojstvu načelnika općine Lupac, podržavao je mjesni nogomet od 5. lige s AS Voința Lupac, a zatim u 4. i 3. ligi. Trenutno je Voința Lupac jedini predstavnik županije Karaš-severin u III ligi. Prije promocije u III ligu 2021. godine, Voința Lupac dominirala je nogometom županije, bila je vječiti županijski prvak i pobjednik rumunjskog kupa - županijska faza.

Ivan Dobra



CALENDARUL SIMULĂRILOR LA EXAMENELE NAȚIONALE

Ministerul Educației a publicat calendarul privind organizarea și desfășurarea simulării Evaluării naționale pentru elevii clasei a VIII-a și a simulării probelor scrise ale examenului de bacalaureat național în anul școlar 2023-2024.

Primii care vor intra în febra examenelor sunt elevii clasei a VIII-a. Simularea Evaluării Naționale va avea loc în perioada 5-7 februarie, testele constând în două probe scrise, iar pentru școlile cu predare în limba maternă, trei probe scrise. Astfel, în 5 februarie 2024 va avea loc proba la Limba și literatura română, în 6 februarie la Matematică și în 7 februarie la Limba și literatura maternă. În data

de 23 februarie vor fi comunicate rezultatele.

Simularea probelor scrise ale examenului de bacalaureat național pentru elevii claselor a a XII-a din anul școlar 2023-2024 va avea loc în perioada 4 - 7 martie. Astfel, în 4 martie va avea loc proba la Limba și literatura română, pe 5 martie - proba obligatorie a profilului, 6 martie - proba la alegere a profilului și specializării, iar pe 7 martie - proba la Limba și literatura maternă. În data de 15 martie 2024 vor fi afișate rezultatele.

De la Liceul Bilingv Româno-Croat din Carașova, la simularea pentru Evaluarea Națională vor participa 13 elevi, în timp ce pentru simularea la Examenul de Bacalaureat sunt înscriși 7 elevi. Subiectele vor fi similare ca grad de dificultate cu cele de la examenul real din vară.

Lina Stroescu